

Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2023-2026

259/02.02.00/2021

Kunnanhallitus 08.11.2021 § 319

Tausta

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi).

Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kuntatalouden kehitys ja käyttötalous

Kansantalous näyttää toipuneen koronapandemiasta nopeasti. BKT:n odotetaan kasvavan 3,3 prosenttia vuonna 2021 ja jatkavan kasvuaan myös vuonna 2022, jolloin BKT:n arvioidaan kasvavan 2,9 %. Vuonna 2023 kasvu pienenee 1,4 %:iin.

Kuntatalouden toimintamenojen kasvun arvioidaan jatkuvan, mutta hidastuvan noin 3 prosenttiin koronavirustilanteen aiheuttamien välittömien kustannusten pienentyessä. Toimintamenoja lisäävät väestön ikääntymisestä johtuva sosiaali- ja terveystoimen kasvu, hallituksen päättämät tehtävien laajennukset, hoito- ja palveluvelka, kustannustason kasvu (peruspalvelujen hintaindeksi 2,5 % vuonna 2022) ja kunta-alan palkkaratkaisu vuonna 2022. Mäntsälän kunnan toimintamenojen kasvu arvioidaan olevan 3,9 %. Sosiaali- ja terveystoimen menot kasvavat Mäntsälässä 6 %.

Kuntatalouden tulojen ennustetaan laskevan jopa 5,5 %, johtuen mm. määräaikaisten tukitoimien päättymisestä. Mäntsälän kunnan toimintatulojen kasvu on 1,5 % muutettuun talousarvioon 2021 verrattuna

johtuen mm. yksittäisestä yhdyskuntapalvelujen maksutuottoihin arvioitavasta saatavasta.

Verotulojen kasvu koko maan tasolla jää n. 0,7 prosenttiin. Kasvua hidastaa mm. yhteisöveron määräaikaisen jako-osuuden korotuksen päättyminen ja kiinteistöverotulojen lasku vuoteen 2021 nähden (vuodelle 2021 kirjautui kertaluonteisesti vuoden 2020 verotilityksiä).

Mäntsälän kunnan verotuloarvio on 96,4 miljoonaa euroa, joka on 3,5 prosenttia vuoden 2021 muutettua talousarviota parempi. Kunnanjohtajan talousarvioesityksen verotulokertymä pohjautuu Kuntaliiton syyskuun verotuloennustekehikkoon. Verotuloarvio ei pidä sisällään korotuksia nykyisiin veroprosentteihin.

Valtionosuudet koko maan tasolla kasvavat 6,1 % mm. hallitusohjelman mukaisten tehtävien laajennusten, valtionosuuden tason korotuksen ja indeksitarkistusten vuoksi. Mäntsälässä valtionosuuksien korotus on hieman alempi, 4,0 % muutettuun talousarvioon verrattuna. Valtionosuudet kasvavat 1,3 miljoonaa euroa, ollen 34,3 miljoonaa euroa. Valtionosuuksien ennuste perustuu Kuntaliiton ennusteeseen.

Kuntatalouden kehitysarvion perusteella vuosi 2022 näyttää kuntataloudessa vaikealta menojen kasvaessa tuloja nopeammin. Koronaepidemiasta aiheutuvien lisäkustannusten arvioidaan vähitellen poistuvan, mutta on kuitenkin todennäköistä, että koronatautilanteesta aiheutuu lisäkustannuksia myös vuonna 2022. Valtion tukitoimet, kuten yhteisöveron korotettu jako-osuus ja valtionosuuslisäykset, näillä näkymin poistuvat. Tämän johdosta kuntatalouden arvioidaan heikentyvän vuonna 2022.

Kunnanjohtajan talousarvioesityksessä Mäntsälän kunnan toimintakate vuonna 2022 on -124 158 511 euroa ja vuosikate 7 838 158 euroa. Tilikauden alijäämä on 774 662 euroa.

Suunnitelmavuodet 2023-2026

Taloussuunnitelmakausilla toteutetaan historiallisen uudistus, kun sosiaali- ja terveystaloudet sekä pelastustoimi siirtyvät vuoden 2023 alusta hyvinvointialueiden vastuulle. Muutoksilla on merkittäviä vaikutuksia kunnan tehtäviin ja talouteen suunnitelmakausilla. Muutosten taloudellisia vaikutuksia on vaikea arvioida ennakolta, koska niihin vaikuttavat sekä koko maan toteutumat vuosilta 2021 ja 2022 ja kunnan tilinpäätösten toteutuma 2021-2022.

Sote-uudistuksen vaikutus ei näy vielä täysimääräisesti kuntien verotuloissa vuonna 2023, joten kuntatalous vahvistuu hetkellisesti.

Kuntatalousohjelman yhteydessä laadittujen kuntakohtaisten painelaskelmien perusteella talouden sopeutus paine on lähivuosina suuri kaikissa kuntakokoluokissa.

Strategiset tavoitteet ja Mäntsälä2026-ohjelma

Kunnanjohtajan talousarvioehdotukseen kunnan talousarviovuoden tavoitteita on päivitetty. Kunnan strategiaa ollaan päivittämässä vuoden 2021 aikana ja vuositavoitteet on laadittu vielä vanhan strategian mukaiselle pohjalle ottaen kuitenkin huomioon jo strategian valmisteluvaiheessa esitetyt nostot.

Talousarvio perustuu n. 0,5%:n väestönkasvulle. Talousarviossa vuoden 2022 väestömääräksi arvioidaan 20 977 henkeä.

Jo edellisen vuoden talousarvioon on liitetty, Mäntsälä2026 -ohjelma on talouden sopeuttamisohjelma, jolla pyritään toteuttamaan kunnan strategiaa. Mäntsälä2026-ohjelma käsittää 9,9 milj. euron sopeuttamistoimet vuoteen 2026 saakka. Tavoitteena on, että kunnan talouden tunnusluvut täyttävät terveen talouden tunnusmerkit, eikä kunta ole suunnitteluvuosien aikana vaarassa ajautua kriisikunnaksi. Ohjelmalla pyritään kääntämään kunnan vuosikatteiden kehitys kasvuun ja turvata investointien tulorahoitus kestäväälle pohjalle vuoteen 2026 mennessä.

Talousarvioon on suunniteltu käyttötalouden sopeuttamistoimia vuodelle n. 1 miljoonan euron edestä käyttötalouteen. Talousohjelman toteutumista tullaan seuraamaan kunnan osavuosikatsausten raportoinnin yhteydessä.

Investoinnit ja lainakanta

Bruttoinvestointien määrä on yhteensä 11,8 miljoonaa euroa, josta talonrakennus 5,7 miljoonaa euroa, kuntatekniikka 4,3 miljoonaa euroa, irtain 1,2 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen investointikohde vuonna 2022 on Päiväkoti Amandan uudisrakennus.

Kunnan lainakanta kasvaa tilinpäätösennusteesta 2021 3,6 miljoonaa euroa ollen yhteensä 102,4 milj. euroa, 4 883 € asukasta kohden.

Henkilöstömäärä

Kunnan henkilöstömäärä kunnanjohtajan talousarvioesityksessä on 733,8 henkilöä. Henkilöstömäärä kasvaa n. 6,1 henkilöllä.

Riskit talousarvioehdotuksessa

Kunnanjohtajan talousarvioehdotukseen sisältyy merkittävää epävarmuutta etenkin sosiaali- ja terveystalouden menokehityksen osalta. Koronaviruspandemian kehittymistä ja vaikutuksia vuodelle 2022 on vaikea arvioida.

Hallitusohjelmassa olevat päätökset kuntien laajentuvista tehtävistä nostavat kuntien menoja. Laajentamisen kustannuksiin on luvattu kunnille täysi rahoitus, mutta julkisen talouden heikentyminen lisää kompensatioiden epävarmuutta.

Kunta-alan työehtosopimukset ovat voimassa helmikuun 2022 loppuun

asti. Kunta-alan palkkaratkaisulla on merkittävä vaikutus kunnan talouteen.

Kunnan kiinteistöjen korjausvelka ja vahinkotilanteet saattavat luoda äkillisen tarpeen korjauskustannuksille. Taseessa olevien kiinteistöjen arvoja tulisi tarkastella vuosittain sen varmistamiseksi, että kiinteistöjen arvot vastaavat taloudellista poistoaikaa.

Sote-uudistuksen vaikutus suunnitelmavuosien talouteen on vielä hyvin epävarma ja suunnitelmavuosien laskelmat ovatkin vielä hyvin alustavia.

(Valmistelija:
talousjohtaja Riitta Samola, riitta.samola@mantsala.fi)

Vt. kunnanjohtajan päätösesitys

Kunnanhallitus aloittaa vuoden 2022 talousarvion ja 2023-2026 taloussuunnitelman käsittelyn.

Käsittely: Talousjohtaja Riitta Samolaa sekä palvelualueen johtajia kuultiin asiantuntijana pykälän yhteydessä.

Päätös: Talousarvion käsittelyä jatketaan 22.11. kunnanhallituksen kokouksessa.

Liite 1. Talousarvio ja -suunnitelma 2022-2026